

Извршена је анализа рукописа превода уџбеника *Географија 6, уџбеник за шести разред основне школе*, аутора Тање Парезановић, „ Klett “, Београд, на словачки језик и писмо. Констатује се да је горе наведени Уџбеник превод *Географија 6, уџбеник за шести разред основне школе* исте ауторке, издатог на српском језику и ћириличком писму, издавача „ Klett “, Београд, којег је Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, Београд одобрило за издавање и употребу Решењем број: 650-02-00117/2019-07 од 21.05.2019. године. Уџбеник је подељен садржински на седам делова: *Друштво и географија, Географска карта, Становништво, Насеља, Привреда, Држава и интеграциони процеси и Географија Европе*. На крају уџбеника налазе се *Прилози, Речник појмова, Решење задатака, Извори података и Литература*.

Анализиран је Стандард 4 – Језик уџбеника је одговарајући и функционалан.

Показатељ 1 - Наставно средство поштује језичку и правописну норму језика на којем је написан – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири).

Издавачу се скреће пажња на следеће уочене грешке, које је потребно исправити:

- на корицама уџбеника редни број шест није дат цифром већ словима („ učebnica pre 6. ročník základnej školy “ уместо „ učebnica pre šiesty ročník základnej školy “);
- страна 2 – погрешно презиме рецензента уџбеника („ Dr. Sanja Manojlovićová “ уместо „ Dr. Sanja Milovanovićová “);
- страна 2 – изостављена титула рецензента уџбеника („ Mgr. Zorana Petrovićová “ уместо „ Zorana Petrovićová “);
- страна 2 – у адреси издавача додат је римски број IV („ Maršala Birjuzova 3 – 5 “ уместо „ Maršala Birjuzova 3 – 5/IV “);
- страна 3 – неадекватан превод речи лекција („ ... preveriť si svoje poznatky na konci lekcie. “ уместо „ ... preveriť si svoje poznatky na konci úlohy. “);
- страна 4, 40 – изостављен је превод речи становништво („ Základné pojmy o obyvateľstve: demografický vývoj a zdroj údajov o obyvateľstve “ уместо „ Základné pojmy o obyvateľstve: demografický vývoj a zdroj údajov _ “; „ Pouvažuj o tom, aké údaje o obyvateľstve môžeme zistiť na základe sčítania. “ уместо „ Pouvažuj o tom, aké údaje _ môžeme zistiť na základe sčítania. “);
- страна 8, 23, 31, 35, 44, 45, 62, 99, 123, 143, 178 – коса црта је дата са размаком после речи и пре следеће речи („ si skúmal/skúmala “ уместо „ si skúmal/_skúmala “; „ presnejší/presnejšia “ уместо „ presnejší/_presnejšia “; „ Opýtal/opýtala “ уместо „ Opýtal/_opýtala “; „ obyv./km² “ уместо „ obyv._/ km² “; „ zobudil/zobudila “ уместо „ zobudil/_zobudila “; „ umyl/umyla “ уместо „ umyl/_umyla “; „ prešiel/prešla “ уместо „ prešiel/_prešla “; „ získal/získala “ уместо „ získal/_získala “; „ Autobusom mestskej dopravy/električkom/trolejbusom “ уместо „ Autobusom mestskej dopravy/_električkom/_trolejbusom “);
- страна 8, 32 – реченица није истакнута косим словима („ Pripomeňte si, čo patrí medzi biotické a abiotické činitele. “ уместо „ Pripomeňte si, čo patrí medzi biotické a abiotické činitele. “; „ Všimni si, ktorá mapa je vyrobená v tejto mierke a používaš ju na hodine. “ уместо „ Všimni si, ktorá mapa je vyrobená v tejto mierke a používaš ju na hodine. “);

- страна 15 – израз од запада ка истоку није у реченици истакнут тамним словима
(„ **od západu na východ** “ уместо „ od západu na východ “);
- страна 16 – појмови северна и јужна географска ширина нису истакнути тамним словима, као и број 0 („ ... geografická šírka môže byť **severná a južná.**“ уместо „ ... geografická šírka môže byť severná a južná.“; „ ... majú hodnotu **0° GŠ.**“ уместо „ ... majú hodnotu 0° GŠ.“);
- страна 18 – размак између скраћенице и речи је сувише мали
(„ 20° SGŠ alebo 20° N “ уместо „ 20° SGŠ_alebo 20° N “; „ 40° JGŠ alebo 40° S “ уместо „ 40° JGŠ_alebo 40° S “; „ 60° VGD alebo 60° E “ уместо „ 60° VGD_alebo 60° E “; „ 80° ZGD alebo 80° W “ уместо „ 80° ZGD_alebo 80° W “);
- страна 19 – неадекватан превод речи град („ a) do prázdnych políčok, ktoré označujú mesto...“ уместо „ a) do prázdnych políčok, ktoré označujú miesto...“);
- страна 21 – изостављен је превод реченице „ Назив карта потиче од латинске речи *charta*, што значи лист или папир.“;
- страна 41, 54 – уместо назива државе (Р. Србија) у преводу се наводи само појам република („ Od 20. storočia sa v Republike Srbsko konali sčítania... “ уместо „ Od 20. storočia sa v republike _ konali sčítania... “; „ ... z roku 2011 veková pyramída Republiky Srbsko ...“ уместо „ ... z roku 2011 veková pyramída republiky _ ... “);
- страна 41 – неадекватан превод броја дозвољених одговора у анкети код питања бр. 7 („ Možné viaceré odpovede “ уместо „ Najviac dve odpovede “);
- страна 42 – изостављен је превод реченице „ Антарктик је једини континент који није стално насељен. “;
- страна 43 – неправилен облик речи становник, изостављање суфикса, на графикону („ Počet obyvateľov “ уместо „ Počet obyvateľ “);
- страна 44 – у формули за израчунавање густине насељености појам је дат изнад формуле уместо испред знака једнакости;
- страна 45 – изостављање размака између знака интерпункције и речи („ *Vieš prečo?* Veľká hustota zaľudnenia ...“ уместо „ *Vieš prečo?*Veľká hustota zaľudnenia ...“);
- страна 45 – изостављање затворене заграде на крају реченице („ ... má hustotu zaľudnenia asi 1600 obyv./km². “ уместо „ ...má hustotu zaľudnenia asi 1600 obyv./ km² . “);
- страна 48 – реченица није истакнута косим словима и словна грешка, замена слова н словом ј у заменици („ *Súvisí tento jav s vyvinutými či nevyvinutými krajinami sveta?* “ уместо „ *Súvisí tejto* jav s vyvinutými či nevyvinutými krajinami sveta? “
- страна 51 – у задатку бр.1 под г стопа природног прираштаја је уместо словима дата као ‰;
- страна 51, 64, 124 – изостављање појма Република у називу државе („ Na území

Republiky Srbsko sa vyskytujú: “ вместо „ Na území _ Srbska sa vyskytujú: “;

„ a) Predpokladá sa, že počet obyvateľov v Republiky Srbsko bude **súpat’ / klesat’**.“ вместо „
a) Predpokladá sa, že počet obyvateľov v _ Srbsku bude **súpat’ / klesat’**.“;

„ Ako sa volá hlavné mesto Republiky Srbsko? “ вместо „ Ako sa volá hlavné mesto _
Srbska? “);

- страна 56 – број задатка се понавља два пута („ 1. Na uvedenom mieste ...“ вместо „ 1.1. Na uvedenom mieste ...“);
- страна 68 – неадекватан превод прилошке одредбе када („ - kde a kedy vznikli prvé sídla, “ вместо „ - kde a ako vznikli prvé sídla, “);
- страна 74 – број на крају реда је подељен („ ... nadmorská výška od 1 200 do 1 500 m.“ вместо „ ... nadmorská výška od 1 200 do 1_500 m.“);
- страна 80 – неадекватан превод израза активност становништва („ Aktivita obyvateľstva vo vidieckych sídlach “ вместо „ Aktívne obyvateľstvo vo vidieckych sídlach “);
- страна 80 – изостављен је превод реченице „ Села линијског типа настала су уз речни ток или неку значајну саобраћајницу и најчешће се јављају у равничарским пределима. “;
- страна 85 – неадекватан превод израза привредни центри („ hospodárskymi centrami“ вместо „ obchodnými centrami “);
- страна 91 – изостављање знака интерпункције на крају реченице („ b) Vysvetli, prečo je slabá poľnohospodárska činnosť na uvedenom polostrove.“ вместо „ b) Vysvetli, prečo je slabá poľnohospodárska činnosť na uvedenom polostrove_“);
- страна 99 – изостављен превод појма хемијска (индустрија) („ ... ktorá je výrobkom ľahkého chemického priemyslu.“ вместо „ ... ktorá je výrobkom ľahkého _ priemyslu.“);
- страна 109 – неадекватан превод израза изливање уља („ únik oleja “ вместо „ únik ropy “);
- страна 110 – непотребан знак интерпункције („ zníž výrobu odpadu “ вместо „ zníž výrobu odpadu! “);
- страна 125 – изостављање знака интерпункције („ Kartografickou značkou označ hlavné mesto na obrázku na ľavej strane.“ вместо „ Kartografickou značkou označ hlavné mesto na obrázku na ľavej strane_“);
- страна 126 – појам Влада није у тексту истакнут плавим словима („ ... výkonná moc patrí **Vláde**, ...“ вместо „ ... výkonná moc patrí vláde, ...“);
- страна 130 – латинска реч integritas није истакнута косим словима а њено значење није дато тамним словима („ ... *integritas* a znamená **nedotknuteľnosť** alebo **celistvosť**.“ вместо „ ... integritas a znamená nedotknuteľnosť alebo celistvosť.“);
- страна 131 – изостављен је превод речи источна (Азија) („ Na území východnej Ázie ...“ вместо „ Na území _ Ázie ...“);

- страна 138 – слово п није истакнуто плавом бојом („ **priemysel** “ уместо „ **priemysel**“);
- страна 138 – непотребан знак интерпункције, тачка („ Geografické regióny Európy “ уместо „ Geografické regióny Európy.“);
- страна 140 – погрешна скраћеница за најјужнију тачку јужне географске ширине иако је првобитна грешка у изворном уџбенику на српском језику („ (36° 01' JGŠ) “ уместо „ (36° 01' SGŠ)“);
- страна 141 – непотребно понављање глагола упиши уместо речи поље („ ... pomocou atlasu vpiš do políček čísla ...“ уместо „ ... pomocou atlasu vpiš do vpiš čísla ...“);
- страна 148 – непотребно су тамним словима истакнуте набране планине Европе („ Medzi vrásové pohoria Európy patrí Kaukaz, Alpy, Pyreneje, Apeniny, Dináre, Karpaty a iné.“ уместо „ Medzi vrásové pohoria Európy patrí **Kaukaz, Alpy, Pyreneje, Apeniny, Dináre, Karpaty** a iné.“);
- страна 149 – реченица није истакнута косим словима („ *Ktorých?* “ уместо „ Ktorých? “);
- страна 150 – појмови слив Атлантског океана и слив (Северног мора) нису истакнути тамним словима („ **Úmorie Atlantického oceánu** “ уместо „ Úmorie Atlantického oceánu “; „ **úmoría Severného mora** “ уместо „úmoría Severného mora“);
- страна 151 – назив реке Волга је истакнут у погрешној реченици („ еурópsка риeка **Volga** (3 530 km)“ уместо „ еурópsка риeка Volga (3 530 km)“; „ Okrem Volgy ...“ уместо „ Okrem Volgy ...“);
- страна 160 – изостављен је превод појма Карпати („ Alpy, Kaukaz, Karpáty, Dináre, ...“ уместо „ Alpy, Kaukaz,_, Dináre, ...“);
- страна 163 – реченица није истакнута косим словима („ *Pozri na mape, v ktorých štátoch obyvateľstvo najviac vyznáva toto náboženstvo.* “ уместо „ Pozri na mape, v ktorých štátoch obyvateľstvo najviac vyznáva toto náboženstvo. “);
- страна 173 – непотребно је истакнут појам централна Европа („ **Stredná Európa** sa ešte nazýva centrálna Európa.“ уместо „ **Stredná Európa** sa ešte nazýva **centrálna Európa.**“);
- страна 182 – нису истакнути појмови паралеле („ **rovnobežky** – vid' **paralely** “ уместо „ **rovnobežky** – vid' paralely “ и миграције („ **st'ahovanie** – pozri **migrácie** “ уместо „ **st'ahovanie** – pozri migrácie “);
- страна 185 – решења задатака на страни 51 под 1) нису дата тачним већ обрнутим редоследом („ 1. N, N, S, S “ уместо „ 1. S, S, N, N “);
- страна 186 – изостављен знак интерпункције у решењу задатка бр. 4, страна 65 („ 4. b, c, a, d, “ уместо „ 4. b, c_ a_ d, “);

Показатељ 2 - Дужина и конструкција речи одговарају узрасту ученика – задовољен је у

потпуности и оцењен оценом 4 (четири). Реченична конструкција је правилна и јасна, у складу са узрастом ученика, што доприноси томе да градиво буде разумљиво ученицима којима је намењено.

Показатељ 3 – Текст је језички и стилски уједначен – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири). Употребљен је научни стил, а у складу са градивом и стручна терминологија. Стил је прецизан, без фигуративности или неразумљивих елемената.

Показатељ 4 - Страни изрази се користе само када је то неопходно - задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири). Страни изрази су употребљени искључиво због специфичности градива. За њих су дата одговарајућа објашњења, формулисана једноставним речником. Непознате или мање познате речи прецизно су објашњене у Речнику појмова.

Издавачу се скреће пажња на следеће уочене грешке:

- страна 179, 180, 181 – нису преведени појмови који имају почетно слово Г (13 појмова), као и појмови под И инфографик и М мелези;
- страна 179, 180, 181 – у речнику појмова нису адекватно преведени појмови

црква (kostol - pravoslávny chrám “ уместо „ cirkev – spoločenstvo veriacich, pravoslávny chrám “);

изобата („ uzavreté krivé čiary, ktoré spájajú miesta rovnakej hĺbky “ уместо „ _ čiara, spájajúca miesta rovnakej hĺbky “);

изохипсе („ uzavreté krivé čiary, ktoré spájajú miesta s rovnakou nadmorskou výškou, vrstevnica “ уместо „ _ čiara, spájajúca na mape miesta s rovnakou nadmorskou výškou, vrstevnica “);

компас („ prístroj na orientáciu v priestore “ уместо „ prístroj na určovanie svetových strán “);

рт („ najvyšnievajúca časť polostrova “ уместо „najvyšnievajúci výbežok pevniny do mora “).

Показатељ 5 – Језик којим је уџбеник написан доприноси лакшем разумевању градива – задовољен је у потпуности и оцењен је оценом 4 (четири). Кохерентност језика је на одговарајућем нивоу. Идеје су правилно повезане, што доприноси лакшем разумевању градива.

На основу претходно изложеног, закључује се да је испуњен Стандард 4 - Језик уџбеника је одговарајући и функционалан.